



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

81. Quænam parvitas materiæ excuset à peccato mortali, & restitutione fructuum in omnibus Horis Canonicis? Et an ea parvitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum Canonicarum privata excuset ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

terius diei sufficiens pars ad peccatum mortale constitutendum, omisso dimidiæ partis tertiæ; cum officium istud multo prolixius sit, quam sacrificium Missæ. Hæc Bonartius. Verum hanc sententiam non approbant Doctores, quos citavi; & sum sequutus in part. 2. tract. de Hor. Canon. resol. 41.

Quæ hic est infra Resol. 81.

RESOL. LXXX.

An in recitatione Horarum Canonicarum detur paruitas materiæ?

Et an omisso minoris partis possit sufficere in Choro ad peccatum mortale, quam in recitatione privata?

Et an in mutatione Officij pro Officio detur paruitas materiæ?

Et an qui semel, vel bis in anno relinqueret recitationem Officij, non peccet mortaliter ratione paruitatis materiæ?

Et an qui tribus, vel quatuor diebus ultra tempus in Concilio permittum, Choro non interest, non peccet nisi venialiter? Ex part. 5. tract. 5. Resol. 26.

Sup. hoc in Resol. præterita, & in tribus seqq.

§. 1. **A**ffirmatiue respondent communiter Doctores, & nonisimè Castrus Palaus tom. 2. disp. 2. punct. 5. n. 1. existimat quamlibet horam parvam, aut illi æquivalentem esse partem notabilem, & non aliud, quia communior sententia est esse vnum præceptum de septem horis Canonicis recitandis, ut statim dicam; sed posita vnitæ præcepti, leuis materia iudicanda est, quæ quantitatem horæ parvæ non attingit, cum non attingat partem duodecimam materia præceptæ. Sed circa præsentem quæstionem ne defetas videre Merollam tom. 1. disp. 2. c. 4. dub. 7. diff. 3. n. 127. & me ipsum p. 2. tr. 12. resol. 41. vbi etiam in resol. 26. inuenies pertractatum, quamnam pars officij omiſsa à beneficiario sit leuis, ut non obliget ad restitutionem.

Sup. hoc in Resol. seq. 8. vlt. & supra in Resol. 19. §. sed hæc, eorum ante mediū, vers. Hinc.

2. Notandū est tamen hic obiter primò cum Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. de orat. c. 13. n. 3. omissionem minoris partis posse sufficere in choro ad peccatum mortale, quam in recitatione privata, quia totum ipsū officium grauius est. Addit postea grauitatem partis omiſsæ non esse pensandam ex quantitate proportionali; seu respectiua; id est, quòd sit tertia, vel quarta vel alia similis pars aliquota horæ, sed ex quantitate, dignitate, vel grauitate sua absoluta, quia semper magis hinc pendet grauitas culpæ. Sicut in Missa grauius est omittere verbum vnum in Canone, quam orationem integram extra illum. Et illa existimat Suarez in hac mutilatione alicuius horæ quoad publicam recitationem in choro, in primis considerandam esse publicam deformitatem quæ inde nascitur, ut si inchoetur hora sine illo initio, *Deus in adiutorium meum intende*, vel quid simile, statim generabit publicam admirationem, & deformitatem: si autem tres, vel quatuor versus Psalmi transiliantur, non est tam publicus defectus. Similiter omittere in Vesperis Canticum, *Magnificat*, grauior erit defectus, quam omittere alium Psalmum etiam maiorem. Concludit igitur idem auctor in recitatione Officij in choro primò considerandum esse dignitatem, vel singularem necessitatem partis omiſsæ, deinde esse etiam considerandam absolutam quantitatem eius; nam in teger Psalmus videtur sufficiens quantitas pro Officio publico, si voluntariè omittatur, quæ in recitatione privata non esset sufficiens ad peccatum mortale. Et hæc omnia docet etiam Merolla loco citato.

Sup. hoc infra in Resol. 86. §. Limitant. ad lin. 4. & c.

3. Notandū secundò in mutatione officij pro officio dari paruitatem materiæ, ut si semel, aut iterum quis diceret Officium de Sancto, quando dicen-

dum est de feria. Ita Baldellus tom. 1. lib. 5. disp. 24. n. 3. Sed ego semper puto in tali casu non adesse peccatum mortale, nisi dicatur Officium Reurrectionis, ut alibi ex professo docbo.

4. Nota tertiò Aragonium in 2. 2. q. 83. art. 12. docere quòd si aliquis semel vel bis in anno relinqueret recitationem Officij, non peccaret mortaliter ratione paruitatis materiæ; sed communiter relictur; quicquid ei faueat Soto de iust. lib. 10. q. 5. art. 3. & quoad Choristas professos Thomas à Iesu in exp. reg. sanit. part. 3. cap. 7. dub. 1.

5. Nota quartò quòd qui tribus, aut quatuor diebus ultra tempus in Concilio permittum choro non interest, non peccat nisi venialiter, quia hæc censetur materia parua in hoc genere. Hinc non est audiendus Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 13. qui excusat solum à mortali absentiam vnus diei, quia oppositum ferè communiter in praxi receptum est. Ita Faustus de horis Canon. lib. 2. q. 183.

RESOL. LXXXI.

Quenam paruitas materiæ excuset à peccato mortali & restitutione fructuum in omnibus Horis Canonicis?

Et an ea paruitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum Canonicarum privata, excuset etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen inueniamus scandalum? Ex part. 2. tractat. 12. Resol. 41.

§. 1. **N**auartus cap. 10. de orat. n. 44. cum Squilante de oblig. Cler. part. 1. dub. 33. n. 69. asserunt partem notabilem vnus Horæ, esse totum principium cum Psalmo.

2. D. Antoninus citatus ab Azorip. 1. lib. 10. c. 7. q. 3. Macagnus de Horis Canon. c. 26. n. 2. Maldicus in 2. 2. tr. 10. c. 2. dub. 3. & alij asserunt, tertiam partem Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, & Completorii esse partem notabilem. Sed hæc opinio, & à fortiori illa Nauartii dura mihi videtur. Nam, ut notat Angelus verb. hora, n. 18. quem sequitur Lessus l. b. 2. c. 37. dub. 9. n. 3. 2. et si vna hora sit materia grauis & sufficiens, ut sub peccato mortali præcipiatur: non tamen inde sequitur, tertiam eius partem talem esse, alioquin etiam tertia pars vnus Psalmi talis dicenda esset. Itaque et si omittit Sextam, vel Nonam integram sit peccatum mortale, non tamen sequitur mortiferum esse, si tertia pars Sextæ, vel Nonæ omittatur.

3. Dico igitur cum Fernandez in suo Exam. Theol. p. 3. c. 13. §. 7. q. 3. Belochio in praxi de cas. reser. p. 2. q. 15. n. 46. Vega in summ. tom. 1. c. 128. cap. 15. Pet. de Ledelma in sum. tom. 2. tr. 9. c. 10. concl. 14. & Reginaldo in praxi tom. 2. lib. 18. c. 12. n. 143. in horis breuioribus, ut Prima, Tertia, Sexta, Nonæ, & Completorio, partem notabilem esse dimidiam partem. Si quis ergo ex Nonæ, v. g. id relinqueret, quod non attingeret dimidiam partem, non peccaret mortaliter, non teneretur ad restitutionem fructuum, si haberet beneficium. Vide etiam Lorca in p. 2. tom. 2. c. 17. disp. 16. me mbr. 2. de legib.

4. Et hæc, ut diximus, intelligenda sunt circa Horas breuiiores. Quid circa Matutinum, Laudes, & Vesperas? Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. c. 18. n. 8. alio cepit quòd in Matutino Feriæ, vel Sancti simplicis omiſsio trium lectionum, & earum responsorium non esset materia parua, secus si esset Matutinum Feli duplicis, aut semiduplicis, in quo nouem lectiones, & octo Responsoria omittenda essent. Sed in his verbis Sanchez non dat regulam generalem pro omnibus Officiis.

Officiis & Horis, Gauantus in comment. ad Rubr. Missiom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 1. num. 4. & Suar. de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 25. n. 16. ait necessarium esse, vt non dimittatur pars alicuius Horæ, quæ æquiualeat minime Horæ: si autem hanc non attingat, non videtur esse peccatum mortale, Antonius Ragucius in vr. de offic. Canonice in Choro, q. 1. 3. n. 4. asserit in Horis maioribus, vt in Matutino, & Laudibus, & Vesperis notabilem partem esse quartam partem cuiuscunque Horæ, & non minorem.

4. He sunt opiniones, quas in hac materia apud DD. inveni, omnes quidem probabiles, tu Lector quam malueris, accipe. Sed dices, quate in Horis maioribus, diximus, partem notabilem esse dimidiam, non autem in Horis maioribus. Respondeo, quia quando totum aliquod est magnum, puto partem minorem tertiam, notabilem esse. Sic dies solus constat viginti quatuor horis à media, vsque ad aliam mediam noctem. Ergo tertia pars est octo horarum, & tamen si quis in die Festo operis, non solum per octo, sed per quinque, aut quatuor horas faceret, peccaret quidem mortaliter. Ergo, &c.

5. Notandum est etiam contra Suarez, quòd paruitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum priuata, excusat etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interueniat scandalum. Et ita docet Bonacina tract. de Horis Canon. disp. 1. q. 1. 1. 1. & 2. 1. 1. 3.

RESOL. LXXXII.

Quam parua materia excuset à mortali in recitatione Officij diuini. Et an detur materia tam parua, vt sit nulla. Ex p. 7. 1. 1. & Misc. 2. Ref. 2.

6. 1. De hac materia ego fultus alibi tractaui: nunc adducam tantum opinionem Ioannis Camueli in Regulam D. Benedicti, disputat. 112. numero 1408. vbi docet, octauam diuini Officij partem esse materiam grauem, leuem autem quicquid est minus octaua parte. Et idem disputat. 113. numero 1462. sic ait vt melius, & elatius innotescat, nota Canonice officium mortaliter coalescere ex octo partibus. Sed æquales istæ, an inæquales? quæ quales? quantæ?

2. Prima sententia affirmat componi octo partibus inæqualibus, nempe octo horis Canonicis. Qui hinc sententiæ subscribunt, dicere debent peccare eum mortaliter, qui vnã breuem Horam omittit; omittit enim inmediate, & grauem partem officij diuini quod supponit esse obligatorium; nam si contrarium, mortaliter non teneretur legere, omnis controuersia cessaret.

3. Sententia altera affirmat Canonicum officium componi inmediate ex octo æqualibus partibus entitatis, ac propterea peccaturum eum venialiter, qui omittit Sextam, vel Nonam; quia Sexta, v. g. nondum est octaua pars officij diuini. Doctissimi Patres Ioannes de Longhe & Ignatius Derkennis, supracitati probabilem censent hanc sententiam, licet ex aliis fundamentis. Sanè probabiliter dicitur non peccare grauius, qui horam tertiam omittit in officio Romano: ergo eadem probabilitate asseretur nec peccare mortaliter, qui omittit Tertiam & Sextam in Benedictino: Ratio est quia horæ minores Romanæ sunt penè duplo longiores horis minoribus Benedictinis.

4. Petes. Vtrum omittere decem Psalmos in Nocturnis Vigiliis sit peccatum mortale. Insistendo primæ sententiæ responderet negatiuè.

quia hi Psalmi non sunt pars officij diuini immediate, sed pars Horæ Matutinæ, quæ Canonice officij est octaua. Pars autem octaua partis non obligat sub culpa graui.

5. Subscribendo secundæ sententiæ dici debet peccare mortaliter, qui omittit in Matutinis decem Psalmos: consequentia patet, quia si respiciamus officij diuini entitatem quãtãtatem, decem Psalmi excedunt officij octauam partem. Pars autem Canonice officij octaua, aut maior est grauis, & omitti non potest sine culpa mortali. Hucusque Caramuel, quæ omnia ex eius mente dicta esse volo, nam video, vt ego alibi probaui, communiter Doctores asserere omissionem vnius horæ etiam parue esse materiam notabilem ad constituendum peccatum mortale in recitatione officij, neque vllus vsque adhuc docuit omissionem decem Psalmorum in recitatione Matutini esse materiam paruam.

6. Notandum est tamen pro curiosis Caramueli vbi supra docere in recitatione officij præter materiam paruam dari materiam nullam, nam ait ille, sicut quantitas minor officij octante non est materia magna; sed omni magna minor: sic etiam quantitas minor octantis, siue, minor sexagesima quarta parte totius officij non est parua materia, sed minor parua: nempe aliqua, quæ physice sit aliquid, sed moraliter loquendo nihil: ita pro omnibus materiis Caramuel, disputat. 4. numero 47. ponit hoc fundamentum, quod totum mortale non habet nisi octo partes, constat quia omnium Philosophorum decreto octo gradus caloris componunt totum calorem, & nullus est qui caloris agnosceret nouum, decimum, aut duodecimum gradum. Ergo qui omittit partem minorem quam octauam totius, non omittit partem rei præceptæ, sed partem partis, ideo deliquit in materia parua, atque peccauit venialiter. Sic Caramuel opinatur.

Alibi in Ref. que hic est supra 76. & in aliis eius annot. & leg. Ref. vit. not. præteritæ & alias eius annot.

RESOL. LXXXIII.

An in Officio diuino sit ea materia parua, quæ est minor Octaua parte. Ex part. 1. tract. 1. & Misc. 1. Refolut. 21.

1. Affirmatiuè respondet nominatim contra me Caramuel fundam. 53. num. 190. vbi sic ait: Oportet vt de physicis, ita etiã de moralibus philosophari; si enim daretur vel vna virtualis formalitas, quæ careret fundamento physico, illa esset chimæra; non moralitas; eum igitur in hoc videantur conuenire Philosophi quod qualitas diuidatur in octo gradus; nonum, decimum, &c. nondum schola admittit, videtur consequentia doctrinæ postulare, vt eodem modo de moralibus philosophantes, dicamus totum officium diuinum componi octo partibus, & qui vnã integram omittat peccare mortaliter non qui octaua partis partem; Porro Medici totum quatuor partibus constituunt, Arithmetici decem, Geometræ olim sexaginta, iam centum millibus, &c. Astronomi circulum diuidunt in duodecim, signum in triginta (Alphonus Rex in sexaginta) gradum in sexaginta, &c. sed cur Caramuel, philosophos sequutus est, non Medicos, non Arithmeticos, non Geometras, non Astronomos; quia Theologia moralis subalternatur philosophiæ, non Medicinæ, non Arithmeticæ, non Geometriæ, non Astronomiæ.

2. Addo viros doctissimos consultos fuisse à Caramuele de hac materia, eosdemque omnes diuersas habuisse sententias, at nullam rationem aliquam fundamentalem. Ipse conatus hanc questionem ad prima fundamenta reducere, putauit ex philosophicis intentionis gradibus posse fundamentum desumi.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
MICHIGAN
D. III. IV. V
E. III

Sup. hoc in quatuor precedentibus Ref. & lege aliam not. primæ Ref. præteritæ.